



ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 4 grudnia 2023 r.

Pozycja 329

POSTANOWIENIE

z dnia 25 kwietnia 2023 r.

Sygn. akt Ts 216/22

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Krystyna Pawłowicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej T.W. o zbadanie zgodności:

art. 636 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, ze zm.) w zakresie, w jakim „obciąża oskarżyciela posiłkowego kosztami postępowania w zakresie wydatków niewinnych obwinionych z tytułu ustanowienia w sprawie obrońcy w sytuacji, gdy oskarżycielem publicznym, wnoszącym do sądu wnioski o ukaranie obwinionych jest policja lub prokuratura”, z art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 26 września 2022 r. (data nadania) T.W. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, wystąpił z żądaniem przytoczonym na tle następującego stanu faktycznego.

Skarżący złożył 24 sierpnia 2019 r. do Prokuratury zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa m.in. przez Zarząd Wspólnoty Mieszkaniowej w związku z uniemożliwieniem udostępnienia mu dokumentacji wspólnoty dotyczącej lokalu, którego jest właścicielem. Prokurator Prokuratury Rejonowej W. odmówił wszczęcia śledztwa w części postanowieniem z 25 października 2019 r., przekazując sprawę w pozostałym zakresie do prowadzenia Policji. Następnie Sąd Rejonowy w W. skazał obwinionych wyrokiem nakazowym z 29 listopada 2020 r. Po złożeniu przez obwinionych sprzeciwu, wyrokiem Sądu Rejonowego w W. z 25 października 2021 r. (sygn. akt [...]) zostali oni uniewinnieni. Skarżący złożył apelację od powyższego wyroku. Została ona oddalona wyrokiem Sądu Okręgowego w W. z 8 marca 2022 r. (sygn. akt [...]). Jednocześnie Sąd Okręgowy w punkcie 4 tego wyroku zasądził od skarżącego na rzecz obwinionych koszt ustanowienia przez nich obrońców z wyboru. Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z 12 maja 2022 r. (sygn. akt [...], [...]) rozpoznał zażalenie skarżącego na rozstrzygnięcie o kosztach procesu i utrzymał w mocy orzeczenie dotyczące punktu 4 wyroku.

Jako orzeczenie ostateczne skarżący wskazał postanowienie Sądu Okręgowego w W. z 12 maja 2022 r. (sygn.. akt [...], [...]), które zostało mu doręczone 30 maja 2022 r.

Prezes Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 10 listopada 2022 r. (doręczonym 29 listopada 2022 r.) wezwał skarżącego do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: udokumentowanie daty doręczenia orzeczenia wskazanego w skardze konstytucyjnej jako ostateczne (doręczenie np. poświadczonej za zgodność z oryginałem koperty, w której doręczone zostało to orzeczenie wraz z monitoringiem przesyłki Poczty Polskiej, poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii zwrotnego potwierdzenia odbioru tej przesyłki lub elektronicznego potwierdzenia odbioru) wraz z czterema kopiami oraz doręczenie odpisów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem załączników złożonych wraz ze skargą konstytucyjną (za wyjątkiem wydruku śledzenia przesyłki) pod rygorem ujemnych skutków procesowych. W piśmie z 6 grudnia 2022 r. (data nadania) skarżący ustosunkował się do powyższego wezwania.

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego zarządzeniem z 21 lutego 2023 r. (doręczonym 1 marca 2023 r.) wezwał skarżącego do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej przez: doręczenie odpisów lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem wyroku Sądu Okręgowego w W. z 8 marca 2022 r. (sygn. akt [...]) wraz z uzasadnieniem oraz wniosku skarżącego o przyznanie pomocy prawnej z urzędu zawierającego prezentatę wpływu pisma do sądu; wskazanie, które konstytucyjne wolności lub prawa skarżącego wyrażone w art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 45 ust. 1 Konstytucji zostały naruszone przez zakwestionowany w skardze art. 636 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, ze zm.); wyjaśnienie, w jaki sposób zaskarżony przepis, w zakresie określonym w skardze konstytucyjnej, narusza wolności lub prawa, o których mowa w punkcie 2 zarządzenia; uzasadnienie zarzutu niekonstytucyjności zakwestionowanego w skardze przepisu, z powołaniem argumentów lub dowodów na jego poparcie pod rygorem odmowy nadania skardze biegu. W piśmie z 8 marca 2023 r. (data nadania) skarżący ustosunkował się do powyższego wezwania.

W uzasadnieniu skargi skarżący podkreślił, że obowiązująca regulacja prawna przewiduje możliwość obciążenia oskarżyciela posiłkowego kosztami postępowania apelacyjnego w zakresie wydatków uniewinnionych obwinionych z tytułu ustanowienia w sprawie obrońcy w sytuacji, gdy oskarżycielem publicznym wnoszącym do sądu wnioski o ukaranie obwinionych jest policja lub prokuratura. Skutkuje to obciążeniem obywatela skutkami wadliwych czynności prawnych podjętych przez oskarżyciela publicznego.

Zaistniała sytuacja godzi, zdaniem skarżącego, nie tylko w konstytucyjną zasadę sprawiedliwości społecznej z uwagi na podjęcie przez oskarżyciela publicznego błędnych działań, ale także w jego prawo do sprawiedliwego procesu karnego, bowiem skarżący ponosi koszty czynności procesowych wynikających z wadliwych czynności oskarżyciela publicznego. Nadto narusza ona zasadę równości, ponieważ przepisy regulujące zasadzanie kosztów w sprawie, w której działa oskarżyciel posiłkowy, w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji przewidują możliwość przejęcia ich na rachunek Skarbu Państwa, podczas gdy w postępowaniu odwoławczym w analogicznej regulacji brak takich unormowań.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Warunkiem skutecznego wniesienia skargi konstytucyjnej jest spełnienie wymogów wynikających z Konstytucji oraz ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK).

2. Trybunał Konstytucyjny, po przeprowadzeniu rozpoznania wstępnego przedmiotowej skargi ustalił, że nie spełnia ona warunków dopuszczenia do rozpoznania merytorycznego. Sformułowane zarzuty dotyczą bowiem sfery stosowania kwestionowanego przepisu, której ocena nie mieści się w zakresie kompetencji Trybunału Konstytucyjnego.

2.1. Zarzuty niezgodności kwestionowanego art. 636 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, ze zm.; dalej: k.p.k.) opierają się na wykazaniu, że w wyniku błędnych decyzji podjętych przez oskarżyciela publicznego skarżący został obciążony kosztami postępowania odwoławczego. Podkreślić w tym miejscu należy, że Sąd Okręgowy w W. w punkcie 2 wyroku z 8 marca 2022 r. zwolnił skarżącego od obowiązku ponoszenia opłaty oraz pozostałych kosztów postępowania odwoławczego należnych Skarbowi Państwa.

Zgodnie zaś z utrwalonym orzecznictwem obciążenie strony kosztami zastępstwa prawnego w drugiej instancji nie narusza prawa do sądu, ponieważ „strona wnosząca apelację od wyroku sądu pierwszej instancji powinna z należytą starannością rozważyć kwestię kosztów zastępstwa prawnego strony przeciwnej w aspekcie obiektywnej szansy wygrania sprawy w postępowaniu apelacyjnym.” (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 r., sygn. akt I PZ 3/11, LEX nr 1380858. Skoro zatem skarżący, już w postępowaniu przygotowawczym, sygnalizował błędną kwalifikację czynu przyjętą przez oskarżyciela publicznego, to po uniewinnieniu obwinionych przez sąd I instancji mógł on przewidzieć wynik postępowania odwoławczego. W szczególności w sytuacji, w której oskarżyciel publiczny nie złożył apelacji od wyroku Sądu Rejonowego z 25 października 2021 r.

Sformułowanie uzasadnienia zarzutów skargowych w taki sposób prowadzi Trybunał do ustalenia, że analizowana skarga stanowi jedynie polemikę skarżącego z treścią wydanego w jego sprawie ostatecznego rozstrzygnięcia. W mniemaniu skarżącego będzie to skutkowało przeniesieniem zakończonego już postępowania przed Trybunał, jako do kolejnej instancji, której orzeczenie może wpłynąć na jego niekorzystną sytuację prawną. W ocenie Trybunału przedstawione w skardze wątpliwości i zarzuty co do treści art. 636 § 1 k.p.k. oraz przekonanie skarżącego o niekonstytucyjności analizowanego przepisu, dotyczą w istocie płaszczyzny stosowania prawa. Z tego względu merytoryczne rozpoznanie skargi konstytucyjnej opartej na takiej podstawie nie mieści się w ramach kompetencji Trybunału określonych w Konstytucji i u.o.t.p.TK.

3. Niezależnie od powyższego należy również zwrócić uwagę, że w myśl art. 79 ust. 1 Konstytucji jednym z warunków złożenia skargi jest naruszenie tych norm konstytucyjnych, które regulują wolności lub prawa człowieka i obywatela. W skardze konstytucyjnej trzeba zatem wskazać zarówno konkretną osobę, której wolności lub prawa naruszono, jak i określone (poręczone, zapewnione, gwarantowane, chronione) w Konstytucji wolności lub prawa, które zostały naruszone, a także określić sposób tego naruszenia (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK).

3.1. Skarżący żąda zbadania zgodności zakwestionowanego w skardze przepisu m.in. z: zasadą demokratycznego państwa prawnego wyrażoną w art. 2 Konstytucji i wynikającą z niej zasadą sprawiedliwości społecznej oraz zasadą równości wobec prawa zawartą w art. 32 ust. 1 Konstytucji. Należy jednak przypomnieć, że Trybunał w swoich orzeczeniach wielokrotnie podkreślał, że wskazane zasady każdorazowo wymagają odniesienia reguł z nich wynikających do praw podmiotowych jednostki. W wyroku z 13 stycznia 2004 r. (sygn. SK 10/03) Trybunał stwierdził, że wskazane wzorce kontroli nie mogą stanowić – według utrwalonego orzecznictwa – samodzielnych wzorców kontroli w postępowaniu skargowym. Przepisy te gwarantują bowiem określony standard kreowania przez ustawodawcę wolności

i praw, działania organów władzy publicznej oraz ogólny standard korzystania z nich przez podmioty, jednak ani art. 2 ani też art. 32 Konstytucji nie statuuje żadnej konkretnej wolności czy prawa (por. OTK ZU nr 1/A/2004 poz. 2).

Mając powyższe na względzie Trybunał stwierdza, że analizowana skarga konstytucyjna nie spełnia także przesłanki określonej w art. 79 ust. 1 Konstytucji, a doprecyzowanej w art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK, tj. wskazania naruszonych praw i w konsekwencji określenia sposobu ich naruszenia.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie 7 dni od daty jego doręczenia.